

JAMA M2 NA MOSORU

Piše: Marin Glušević, Speleološki odsjek HPD „Mosor“ - Split

Krški plato pod Jabukovcem Foto: Marin Glušević

Jama M2 istražena je daleke 1987. g. u sklopu speleološkog logora na Bradarića stajama. Prema tadašnjem nacrtu bila je duboka 202 metara. Smještena je na sjevernim padinama mosorskog vrha Jabukovac čije je glavno obilježje teško prohodan krš. Na logoru je istražen veći broj jama od kojih je upravo M2 najdublja. Od 90-ih pa dalje područje se više ne istražuje, već se posjećuju neke pristupačnije jame. I M2 je bila posjećena i pri tome premjerena, bez izradbe nove topografske snimke, a ti podatci nikada nisu izašli u javnost. Nova istraživanja na sjevernoj strani Jabukovca započinju 2005. g. kada se na obližnjem lokalitetu Javor drage pronalazi više objekata od kojih je najdublje istražena jama Marganuša – 160 m. Rekognosciranjem terena zalazi se u područje na kojem je bio logor i ponovno se rađa želja za dodatnim istraživanjem starih objekata. Polazu se nade u modernije tehnike napredovanja u podzemlju koje se nisu primjenjivale za vrijeme logora – proširivanje prolaza i tehničko penjanje. S obzirom na to da Bradarića staje više nitko ne posjećuje, pristupni su putovi potpuno zarasli. Odlazak u jamu s opremom po takvu terenu nije imao smisla i stoga se organizira radna akcija krčenja staze. U cjelodnevnoj akciji, uz mnogo rada i truda, prosječna je staza do staja.

Iznad Bradarića staja Foto: Marin Glušević

Kako je nekoliko upitnika „krasilo“ stari nacrt M2, odlučili smo ih „pregledati“. Prvi je korak bio pronalazak ulaza koji nismo pronašli u ranijim rekognosciranjima. Bez koordinata i azimuta tražili smo ga na osnovi opisa starih istraživača. U moru oštih škrapa i vrtača, najveći je ulaz upravo onaj M2 i taj put ga s lakoćom pronalazimo.

I tako se mala grupica SOM i SDŠ speleologa uputila prema Bradarića stajama i dalje u ljuti jabukovački krš. Za uspon do staja s opremom i po novoj stazi treba dva sata. Do jame je još

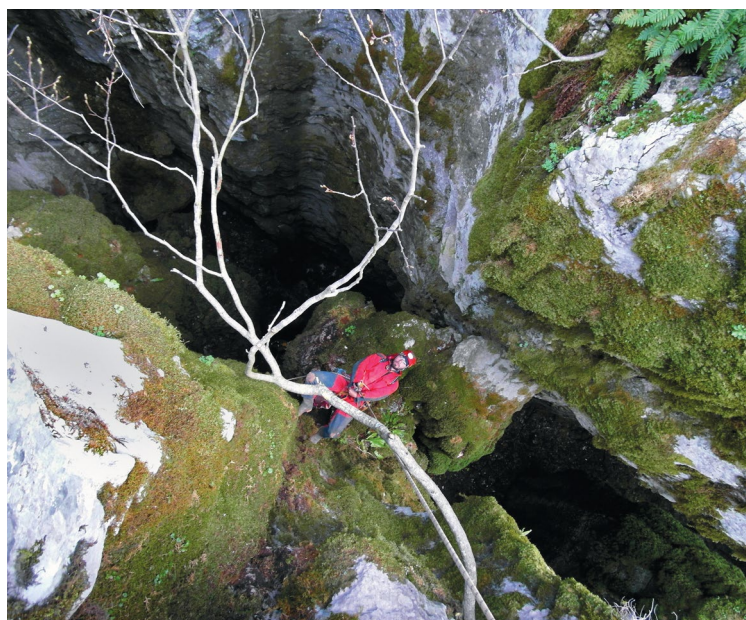
sat hoda po teškom terenu. Ukupno vrijeme od tri sata za jabukovačke je pojmove vrlo kratko. Uobičajeni pristup vršnom dijelu Jabukovca gdje je dosta jama ide s južne strane preko Kabla, najvišega mosorskog vrha, zatim slijedi veliki spust u dolac između vrhova i opet uspon prema Jabukovcu. Koliko god to bilo dugo, brže je od sjevernog pristupa. Razlog je tomu pojas iznimno teško prohodnoga krša. M2 je upravo na početku tog dijela sa sjevera pa se, ipak, ide tuda. Sa 300 metara užeta i gomilom ostale opreme ni taj lakši uspon nije šala. Malo pomalo došli smo do ulaza. M2 izgleda strašno – velika vrtača s gomilom jamskih otvora i sitnih grebenčića između njih. Onaj glavni nastavlja se u stometarsku vertikalu. Bez mnogo priče

spremamo se i ulazimo. Bušilica bruji, ruše se uglavljene stijene s malenih polica. Crta se polagano s mnogo pažnje jer je bezbroj detalja. Ulazna vertikalna ima 90 metara. Pa široka polica, pa provlačenje, pa opet polica, zatim nova vertikalna pa opet polica, još jedna vertikalna, nakon nje kosina i – KRAJ! Nema dalje. Jednostavna morfologija i čista stijena dopustili su da se za tren spustimo do dna. Po kosini na dnu teče potočić koji se kratko zadržava u omanjem jezeru i dalje nestaje kroz neka kve, oku nevidljive, rupice u zasiganom dnu. Nade u nove tehnike istraživanja tu prestaju jer jama ne nudi nikakve perspektivne prolaze osim onih kojima se već prošlo. Nema penjeva, štemanja, sve rupe po vertikali spajaju se u isto malo niže. Zbrajamo metre na

radnom nacrtu: 188. Naši će se stari malo razočarati, ipak su se ponosili tom jamom. Nažalost, više nije najdublja na Mosoru. Smanjili smo je. Ipak, mjerenje laserom kudikamo je preciznije od rastezanja metra. Pomalo raspremamo i povlačimo se iz dubina. Dan je već odmakao i valja se izvući na stazu jer noć nije poželjna na tome neprohodnom terenu. Iako je ova naporna akcija planirana u jednom danu, to nije bio razlog da se izostavi vrlo bitna speleološka oprema – gradele. Tri kilograma čevapa nestalo je za tren uz gutljaje piva... U zalaz sunca napuštamo Jabukovac pa uz svjetla čeonih lampa stižemo na parkiralište. Još jedno pivo u birtiji za nadoknadu izgubljene tekućine i elektrolita i možemo kući.

Ulaz u zadnju vertikalu Foto: Marin Glušević

Ulazna vertikalna Foto: Marin Glušević

Prva sidrišta Foto: Marin Glušević

Na dnu ulazne vertikale Foto: Marin Glušević

Zadnja vertikalna Foto: Marin Glušević

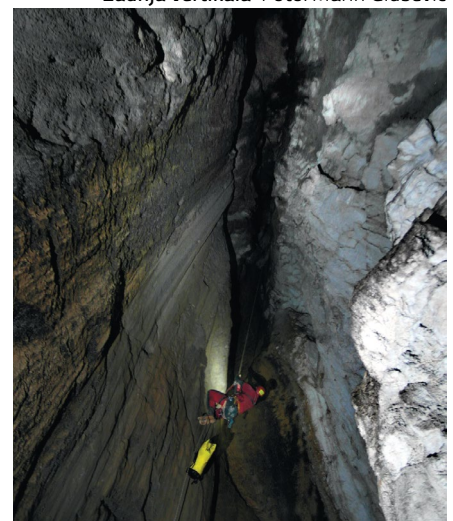
Ovom smo akcijom ozbiljno zaprijetili mosorskom klubu – 200 m. Ostala je još samo jedna, davno istraжена jama koja ide više od toga. M2 je upravo ispala s popisa i nije sigurno da će s premjeravanjem Javorska 2 imati više

od 200. S obzirom na to da se, usprkos neprekidnom istraživanju mosorskih vrleti, nije pronašla dublja jama, možemo se nadati da neće biti veće razlike u budućem mjerenju i da će Mosor ostati bar na jednoj jami dubljoj od 200 m.

M2 POTHOLE ON MOSOR MOUNTAIN (DALMATIA)

M2 Pothole was explored in 1987 during a caving camp on Bradarić Staje. According to the previous cave survey it was 202 meters deep. It is situated on northern slopes of Mt. Mosor's peak Jabukovac whose main characteristic is rough karst. During the caving camp numerous pits were explored, of which the M2 Pothole was the deepest. Since the '90s the area is no longer being explored but some more approachable pits are being investigated. M2 Pothole was also investigated and surveyed, without making a new topographic map, but the data were never published. Recent research on northern slope of Jabukovac began in 2005 when multiple caves were found on a nearby locality Javor Draga, the deepest of which was Marganuša Pothole -160 meters. Field reconnaissance led to the area where the first caving camp was located and the will for additional research of formerly known caves was rekindled. Hopes were placed in modern techniques of cave research which were not used during the first caving camp - passage widening and rock climbing techniques.

Despite all the modern technology very little new cave passage was found. Using laser surveying methods M2 is now only -188m. Our older members will be a bit disappointed, the pit was their pride and joy. It is not certain if the Javorska 2 Shaft will be over 200 m in depth. Despite the continuous research of Mt. Mosor's crags no deeper potholes were found and all that is left is to hope there will be no significant difference in the future survey so that Mt. Mosor will still have at least one shaft deeper than 200 meters.

Vertikalna iznad police Foto: Marin Glušević

Polica na 150 m dubine Foto: Marin Glušević

M2

Bradarića staje, Jabukovac, Mosor
08-148

SO HPD Mosor, SD Špiljar

Crtao: M. Glušević (2013.)

Mjeri: F. Kožemelj, K.Milišić

6390,233

4823,241

892 m

